

Cuprins

TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL SUCCESORAL ȘI INSTITUȚIA MOȘTENIRII.....	1
Capitolul I. Noțiuni generale privind dreptul succesoral și instituția moștenirii.....	1
1.1. Definiția moștenirii.....	2
1.2. Sediul materiei.....	4
1.3. Felurile moștenirii.....	6
1.3.1. Moștenirea legală.....	7
1.3.2. Moștenirea testamentară.....	9
1.3.3. Coexistența moștenirii legale cu cea testamentară; coexistența moștenirii legale și a celei vacante; coexistența moștenirii legale, a celei testamentare și a celei vacante.....	9
1.3.4. Coexistența calității de moștenitor legal cu cea de legatar.....	11
Capitolul II. Caracterele juridice ale transmisiunii succesorale.....	14
2.1. Transmisiunea succesorală este o transmisiune pentru cauză de moarte, <i>mortis causa</i>	14
2.2. Transmisiunea succesorală este o transmisiune universală.....	15
2.3. Transmisiunea succesorală este o transmisiune unitară.....	19
2.4. Transmisiunea succesorală este o transmisiune indivizibilă.....	28
Capitolul III. Deschiderea moștenirii.....	31
3.1. Noțiuni introductive vizând deschiderea moștenirii.....	31
3.2. Data deschiderii moștenirii.....	31
3.3. Importanța juridică a datei morții.....	35
3.4. Locul deschiderii moștenirii.....	37
3.5. Importanța juridică a locului deschiderii moștenirii.....	43
Capitolul IV. Condițiile generale ale dreptului de a moșteni.....	46
4.1. Enumerarea condițiilor cerute de lege pentru a putea moșteni.....	46
4.2. Capacitatea succesorală.....	46
4.2.1. Noțiunea de capacitate succesorală.....	46

4.2.2. Persoanele care au capacitate succesorală.....	50
4.2.2.1. Persoanele fizice în viață la data deschiderii succesiunii.....	50
4.2.2.2. Persoanele fizice dispărute.....	51
4.2.2.3. Persoanele concepute, dar nenăscute la data deschiderii succesiunii.....	53
4.2.2.4. Persoanele juridice în ființă la data deschiderii succesiunii.....	55
4.2.3. Persoanele care nu au capacitate succesorală.....	57
4.3. Nedemnitățile succesorală.....	60
4.3.1. Noțiunea de nedemnități și sediul materiei.....	60
4.3.2. Natura juridică a nedemnității succesorală.....	60
4.3.3. Caracterele juridice ale nedemnității succesorală.....	61
4.3.4. Cazurile de nedemnități.....	62
4.3.4.1. Nedemnitățile de drept.....	63
4.3.4.2. Regimul juridic al nedemnității de drept.....	68
4.3.5. Nedemnitățile judiciare.....	69
4.3.5.1. Regimul juridic al nedemnității judiciare.....	75
4.3.6. Efectele nedemnității succesorală.....	79
4.3.6.1. Efectele nedemnității față de nedemn.....	79
4.3.6.2. Efectele nedemnității față de moștenitorii nedemnului.....	81
4.3.6.3. Efectele nedemnității față de terți.....	83
4.3.6.4. Înlăturarea nedemnității.....	85
4.3.7. Asemănări și deosebiri între nedemnitățile de drept și cea judiciară.....	87
4.4. Vocația la moștenire.....	88
4.4.1. Vocația succesorală legală.....	88
4.4.1.1. Vocația succesorală legală generală.....	89
4.4.1.2. Vocația succesorală concretă.....	91
4.4.2. Vocația testamentară.....	91
4.4.3. Deosebiri între vocația succesorală legală și vocația succesorală testamentară.....	92
4.4.4. Dubla calitate de moștenitor legal sau de legatar.....	92

TITLUL II. DEVOLUȚIUNEA LEGALĂ A MOȘTENIRII..... 95

Capitolul I. Principiile generale ale devoluțiunii legale a moștenirii..... 95

1.1. Considerații generale privind devoluțiunea legală a moștenirii.....	95
--	----

1.2. Principiul chemării rudelor la moștenire în ordinea claselor de moștenitori.....	97
1.3. Principiul proximității gradului de rudenie, în cadrul aceleiași clase de moștenitori.....	104
1.4. Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și de același grad chemate la moștenire.....	105
1.5. Reprezentarea succesorală.....	108
1.5.1. Noțiunea reprezentării succesorală.....	108
1.5.2. Domeniul de aplicare al reprezentării succesorală.....	112
1.5.3. Condițiile reprezentării succesorală.....	114
1.5.4. Modul cum operează reprezentarea.....	124
1.5.4.1. Reprezentarea este admisă în toate cazurile.....	124
1.5.4.2. Reprezentarea este admisă la infinit în privința descendenților iar în linie colaterală până la gradul patru inclusiv.....	126
1.5.4.3. Reprezentarea operează de drept și imperativ.....	126
1.5.5. Efectele reprezentării succesorală.....	128
1.5.6. Reprezentarea succesorală și retransmiterea dreptului de opțiune succesorală.....	135

Capitolul II. Drepturile succesorală ale rudelor defunctului.....137

2.1. Noțiuni generale.....	137
2.2. Clasa întâi de moștenitori legali.....	137
2.2.1. Noțiune.....	137
2.2.2. Împărțirea moștenirii între descendenți.....	141
2.2.3. Caracterele juridice ale dreptului la moștenire al descendenților.....	143
2.3. Clasa a doua de moștenitori legali.....	147
2.3.1. Precizări introductive.....	147
2.3.2. Ascendenții privilegiați.....	148
2.3.2.1. Noțiune.....	148
2.3.2.2. Împărțirea moștenirii.....	150
2.3.2.3. Caracterele juridice ale dreptului la moștenire al ascendenților privilegiați.....	156
2.3.3. Colateralii privilegiați.....	156
2.3.3.1. Noțiune.....	156
2.3.3.2. Împărțirea moștenirii între colateralii privilegiați și împărțirea moștenirii între aceștia și ascendenții privilegiați ai defunctului.....	159
2.3.3.3. Caracterele juridice ale dreptului la moștenire al colateralilor privilegiați.....	168

2.4. Clasa a treia de moștenitori legali.....	168
2.4.1. Noțiune.....	168
2.4.2. Împărțirea moștenirii între ascendenții ordinari.....	170
2.4.3. Caracterele juridice ale dreptului la moștenire al ascendenților ordinari.....	171
2.5. Clasa a patra de moștenitori legali.....	172
2.5.1. Noțiune.....	172
2.5.2. Împărțirea moștenirii între colateralii ordinari.....	172
2.5.3. Caracterele juridice ale dreptului la moștenire al colateralilor ordinari.....	174
Capitolul III. Drepturile soțului supraviețuitor.....	175
3.1. Sediul materiei.....	175
3.2. Condițiile cerute de lege soțului supraviețuitor pentru a putea moșteni.....	176
3.3. Corelația dintre dreptul la moștenire al soțului supraviețuitor și regimul matrimonial ales.....	182
3.4. Drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor.....	186
Capitolul IV. Moștenirea vacantă.....	205
4.1. Noțiunea de moștenire vacantă.....	205
4.2. Beneficiarii moștenirilor vacante.....	207
4.3. Natura juridică a drepturilor succesoriale asupra moștenirilor vacante.....	209
4.4. Particularități ale drepturilor asupra moștenirilor vacante.....	210
TITLUL III. DEVOLUȚIUNEA TESTAMENTARĂ	
A MOȘTENIRII.....	220
Capitolul I. Noțiuni privind moștenirea testamentară.....	220
1.1. Testamentul – sediul materiei, definiție, caractere juridice și cuprins.....	220
1.2. Proba și interpretarea testamentului.....	234
1.3. Noțiuni introductive.....	240
1.3.1. Condițiile de fond cerute pentru validitatea testamentului.....	240
1.3.1.1. Capacitatea.....	240
1.3.1.2. Consimțământul.....	249
1.3.1.3. Obiectul.....	258
1.3.1.4. Cauza.....	261

1.4. Condițiile de formă cerute pentru validitatea testamentului.....	263
1.4.1. Noțiuni introductive generale privind forma testamentului.....	263
1.4.2. Forma scrisă.....	264
1.4.3. Interzicerea testamentului reciproc.....	267
1.4.4. Respectarea formei impuse diferitelor testamente.....	269
1.4.5. Sancțiunea nerespectării condițiilor de formă impuse testamentului.....	269
Capitolul II. Formele testamentului.....	273
2.1. Noțiuni generale privind formele testamentului.....	273
2.2. Testamentele ordinare.....	274
2.2.1. Testamentul olograf.....	274
2.2.1.1. Sediul materiei și noțiunea testamentului olograf.....	274
2.2.1.2. Avantajele și inconveniențele testamentului olograf.....	276
2.2.1.3. Condițiile speciale de formă ale testamentului olograf.....	277
2.2.1.4. Vizarea spre neschimbare, deschiderea și validarea testamentului olograf.....	288
2.2.1.5. Forța probatorie a testamentului olograf.....	292
2.2.2. Testamentul autentic.....	295
2.2.2.1. Sediul materiei și noțiunea testamentului autentic.....	295
2.2.2.2. Avantajele și inconveniențele testamentului autentic.....	297
2.2.2.3. Autenticarea testamentului.....	299
2.2.2.4. Înregistrarea testamentului autentic.....	305
2.2.2.5. Forța probantă a testamentului autentic.....	306
2.3. Testamentele privilegiate.....	307
2.3.1. Noțiunea și sediul materiei.....	307
2.3.2. Testamentul făcut în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepționale.....	309
2.3.3. Testamentul întocmit la bordul unei nave sau aeronave.....	310
2.3.4. Testamentul militarilor.....	312
2.3.5. Testamentul făcut de o persoană internată într-o instituție sanitară.....	312
2.3.6. Reguli comune aplicabile testamentelor privilegiate.....	313
2.4. Alte forme testamentare.....	317
2.4.1. Testamentul sumelor și valorilor depozitate.....	317
2.4.2. Testamentul făcut în străinătate de un cetățean român.....	322
Capitolul III. Principalele dispoziții testamentare.....	324
3.1. Legatul.....	324

3.1.1. Noțiunea de legat. Sediul materiei. Caractere juridice. Desemnarea legatarului.....	324
3.1.2. Clasificarea legatelor.....	328
3.1.2.1. Clasificarea legatelor după obiectul lor.....	329
3.1.2.1.1. Legatul universal.....	329
3.1.2.1.2. Legatul cu titlu universal.....	333
3.1.2.1.3. Legatul cu titlu particular.....	336
3.1.2.2. Clasificarea legatelor după criteriul modalităților care le afectează.....	348
3.1.2.2.1. Legatul pur și simplu.....	348
3.1.2.2.2. Legatul cu termen.....	349
3.1.2.2.3. Legatul sub condiție.....	350
3.1.2.2.4. Legatul cu sarcină (sub modo).....	352
3.1.2.2.5. Sarcina excesivă a legatului cu titlu particular.....	355
3.1.2.2.6. Revizuirea sarcinilor și condițiilor liberalităților.....	356
3.1.2.2.7. Cheltuielile predării legatului.....	357
3.3. Ineficacitatea legatelor.....	358
3.3.1. Noțiunea de ineficacitate a legatului.....	358
3.3.2. Nulitatea legatelor.....	358
3.3.3. Revocarea legatelor.....	360
3.3.3.1. Revocarea voluntară.....	360
3.3.3.2. Revocarea judecătorească.....	381
3.3.3.3. Caducitatea legatelor.....	387
3.3.3.4. Destinația bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace.....	394
3.4. Dezmoștenirea.....	398
3.4.1. Noțiune, sediul materiei.....	398
3.4.2. Felurile dezmoștenirii.....	400
3.4.3. Efectele dezmoștenirii.....	403
3.4.4. Nulitatea dezmoștenirii.....	407
3.5. Execuțiunea testamentară.....	408
3.5.1. Sediul materiei. Noțiunea execuțiunii testamentare.....	408
3.5.2. Natura juridică a execuțiunii testamentare.....	411
3.5.3. Atribuțiile, puterile și drepturile executorului testamentar.....	414
3.5.4. Încetarea execuțiunii testamentare.....	418

Capitolul IV. Limitele dreptului de dispoziție asupra moștenirii...419

4.1. Considerații introductive privind limitele dreptului de dispoziție asupra moștenirii.....	419
4.2. Oprirea actelor juridice asupra unei moștenirii nedeschise.....	419
4.2.1. Noțiune și reglementare.....	419

4.2.2. Condițiile actelor juridice asupra moștenirii nedeschise.....	420
4.2.3. Sancțiunea aplicabilă actelor juridice asupra moștenirii nedeschise.....	423
4.3. Oprirea substituțiilor fideicomisare graduale și veșnice.....	423
4.3.1. Sediul materiei și noțiunea substituției fideicomisare.....	423
4.3.2. Condițiile substituției fideicomisare.....	426
4.3.3. Efectele substituției fideicomisare.....	427
4.3.4. Ineficacitatea substituției fideicomisare.....	429
4.3.5. Revizuirea sarcinii de administrare a bunurilor transmise prin substituția fideicomisară.....	430
4.3.6. Liberalitățile reziduale.....	430
4.4. Oprirea liberalităților care încalcă rezerva succesorală.....	434
4.4.1. Sediul materiei și noțiunea rezervei succesorale.....	434
4.4.2. Caracterile juridice ale rezervei succesorale.....	435
4.4.2.1. Rezerva succesorală este o parte a moștenirii.....	435
4.4.2.2. Rezerva succesorală este indisponibilă.....	437
4.4.3. Moștenitorii rezervatari.....	438
4.4.3.1. Precizări prealabile.....	438
4.4.3.2. Rezerva descendenților.....	438
4.4.3.3. Rezerva ascendenților privilegiați.....	442
4.4.3.4. Rezerva soțului supraviețuitor.....	443
4.4.4. Calculul rezervei și al cotității disponibile.....	452
4.4.4.1. Noțiuni introductive.....	452
4.4.4.2. Stabilirea activului brut al moștenirii.....	453
4.4.4.3. Stabilirea activului net al moștenirii.....	455
4.4.4.4. Reunirea fictivă a valorii donațiilor făcute de defunct.....	456
4.4.4.5. Determinarea valorii rezervei și a cotității disponibile.....	462
4.4.5. Reducțiunea liberalităților excesive.....	463
4.4.5.1. Sediul materiei și noțiunea reducțiunii liberalităților excesive.....	463
4.4.5.2. Persoanele care pot invoca reducțiunea liberalităților excesive.....	464
4.4.5.3. Ordinea reducțiunii liberalităților excesive.....	467
4.4.5.4. Căile procedurale de exercitare a dreptului la reducțiune.....	469
4.4.5.5. Efectele reducțiunii liberalităților excesive.....	472
4.4.5.6. Reducțiunea unor liberalități speciale.....	474
4.5. Raportul donațiilor.....	477
4.5.1. Sediul materiei și noțiunea de raport al donațiilor.....	477
4.5.2. Domeniul de aplicare a raportului donațiilor.....	477

4.5.2.1. Persoanele care datorează raportul donațiilor (debitorii obligației de raport).....	478
4.5.2.2. Donațiile care sunt supuse raportului și donațiile care nu sunt supuse raportului.....	478
4.5.2.3. Delimitarea dintre raportul donațiilor și reducere.....	480
4.5.2.4. Delimitarea dintre raportul donațiilor și operațiunea de stabilire a masei de calcul.....	481
4.5.3. Condițiile raportului donațiilor.....	481
4.5.4. Persoanele care pot cere raportul donațiilor.....	484
4.5.5. Modul cum se realizează raportul donațiilor.....	485
4.5.6. Căile procedurale de realizare a raportului donațiilor.....	486
4.5.7. Modul de evaluare a bunului în cazul raportului prin echivalent.....	487
4.5.8. Raportul în natură.....	487
4.6. Imputarea liberalităților și cumului rezervei cu cotitatea disponibilă.....	489
Bibliografie.....	493